



OBČINA KOMEN
TURISTIČNO INFORMACIJSKI CENTER ŠTANJEL
Štanjel 42c, 6222 Štanjel
tel.: +386 (0)5 769 00 56, +386 (0)41 383 986
e-mail: tic.stanjel@komen.si
www.kras-carso.com



Turistična ponudba Komenskega Krasa

Kras, apnenčasta pokrajina na jugozahodu Slovenije, vpeta v objemu Tržaškega zaliva, Vipavske doline, Brkinov in Pivko, že tisočletja vabi ljubitelje naravnih in kulturnih lepot na popotovanje in spoznavanje zanimivih značilnosti kraškega sveta. Že sprehod po okoliški krajini in po ozkih ulicah kraških vasi pričara sožitje preteklih in sedanjih odnosov med človekom in njegovim kulturnim okoljem. Ker so domačini v preteklosti veliko bolj živeli v sožitju z naravo kot danes, je obilica kamenja, ki ga je Kraševac srečaval na vsakem svojem koraku, vtisnila pečat tukajšnjemu življenju. Svoj del pri oblikovanju kraške kulture so prispevali še vplivi Mediterana ter usodni zgodovinski dogodki, ki niso prizanesli niti Krasu.

DOLINA REKE BRANICE (Kodreti, Dolanci, Čehovini, Koboli, Večkoti, Trebižani)

Gornja Braniška dolina zaključuje severni rob Kraške planote, kjer se ta spušča do nadmorske višine 80 – 100 m in nadaljuje v južni rob Vipavske doline oziroma v Vipavska brda.

Znamenitosti:

- župnijska cerkev sv. Katarine v Kodretih: zgrajena je bila leta 1879. Leta 1896 so jo povečali in postavili zvonik s tremi zvonovi. Notranjost cerkve krasijo trije oltarji;
- spomenik baronu Andreju Čehovinu v Dolancih: postavljen je bil leta 1898 in je delo kiparja A. Bitežnika, kamnoseka B. Bitežnika in arhitekta M. Fabianija;
- več spominskih plošč v spomin na NOB: vzdana spominska plošča ob vznožju Štjaškega hriba ob Trebižanih spominja na tabor prve skupine partizanov na Primorskem, dne 28.8.1941.



ŠTANJEL



Štanjel je eno najbolj slikovitih in najstarejših naselij na Krasu, poznan po kakovostno oblikovanem in zgodovinsko ter arhitekturno izjemno vrednem starem naselbinskem jedru s prazgodovinsko osnovo.

V času med obema svetovnjima vojnama je naselju dal poseben arhitekturni in razvojni pomen arhitekt in urbanist Maks Fabiani iz Kobdilja, od leta 1935 tudi štanjelski župan.

Znamenitosti:

- grad Štanjel: največji grajski kompleks na Krasu je današnjo podobo dobil v 16. in 17. stoletju, grajsko dvorišče je predvsem poletni prostor kulturnih prireditev;
- Galerija Lojzeta Spacala v gradu: stalna zbirka slikarja in grafika Lojzeta Spacala, postavljena v prvem nadstropju in mansardi obnovljenega dela gradu;
- poznogotska cerkev sv. Danijela z značilnim limonastim zvonikom;
- Kraška oz. Romanska hiša: ena najstarejših hiš v naselju z etnološko zbirko v pritličju in prvem nadstropju;
- ogled naselja: srednjeveško naselje na južnem pobočju griča Turn, ki je bilo konec 15. stoletja ograjeno z obzidjem;
- Stolp na vratih: del obzidja in drugi vhodni stolp v Štanjel, v katerem je urejena galerija z občasnimi razstavami, trgovina s spominki in razgledišče;
- Ferrarijev vrt: park, ki ga je uredil arhitekt Maks Fabiani, spomenik državnega pomena;

TIC ŠTANJEL - Turistično informacijski center

Štanjel 42c, 6222 Štanjel, Tel: 00386 5 769 00 56; gsm: 00386 41 383 986; e-mail: tic.stanjel@komen.si;
www.kras-carso.com

- krožna pot okoli Štanjela: sprehajalna pot okoli štanjelskega hriba je bila narejena za potrebe vile Ferrari in odkriva lepe poglede na dolino Branice in okoliške hribe;
- avstro-ogrsko pokopališče iz 1. svetovne vojne;
- Fabianijeva pot: sprehajalna pot od Ferrarijevega vrta do rojstne hiše arhitekta Maksa Fabianija.

Možni so organizirani ogledi naselja Štanjel ter Fabianijeve poti po predhodni najavi.

Informacije: TIC Štanjel.

KOBDILJ

Kobdilj je gručasto naselje na severovzhodnem robu Komenskega Krasa, tik ob štanjelskem srednjeveškem naselju. V krajevni zgodovini je najpomembnejši pečat zapustila družina Fabiani, ki je tu izpričana od 17. stoletja dalje.

Znamenitosti:

- trg v dolnjem Kobdilju: urbanistično slikovit trg trikotniškega tlorisa, katerega dominantne komponente so tri spahnjence;
- Fabianijeva vila v gornjem Kobdilju – »Serzentova domačija«: hišna št. 39, rojstna hiša Maksa Fabianija;
- večstoletna murva: na Serzentovi domačiji, naravni spomenik in največje drevo te vrste v Sloveniji.
- Fabianijeva pot – mreža sprehajalnih poti iz Kobdilja v Štanjel.



KOBJEGLAVA, TUPELČE



Po ljudski razlagi je ime vasi Kobjeglava povezano z imenom najvišjega vrha za vasjo Kop, ki je bila glava drugih dveh vrhov, od tod »kop je glava« - Kobjeglava. Po drugi razlagi pa je ime povezano s hlevi za konje in kobile.

Znamenitosti:

- župnijska cerkev sv. Mihaela: glavni oltar sv. Mihaela je eden najboljših baročnih kamnitih oltarjev na širšem območju Primorske iz leta 1768;
- spomenik NOB: v obliki stiliziranega kraškega doma s kolono, vodnjakom, kamnitimi stenami in s skrlami krito streho. Kamni okoli spomenika, povezani z verigo, simbolizirajo padle borce;
- vaški vodnjak s črpalko na vreteno v Tupelčah: ob hišni številki 4;
- pešpoti v okolici vasi.

HRUŠEVICA

Znamenitosti:

- podružnična cerkev sv. Jožefa: majhna stavba z zvonikom na zvončnico. Na ograji kora so izrezljana imena vojakov iz 1. svetovne vojne;
- kip sv. Janeza Nepomuka: po ustnem izročilu so spomenik na Kras prinesli češki vojaki v 1. svetovni vojni;
- spomenik padlim v NOB v središču vasi;
- cerkveno znamenje – »pila«.



TIC ŠTANJEL - Turistično informacijski center

Štanjel 42c, 6222 Štanjel, Tel: 00386 5 769 00 56; gsm: 00386 41 383 986; e-mail: tic.stanjel@komen.si;
www.kras-carso.com

TOMAČEVICA



Skozi vas je vodila znana romarska pot do cerkve Device Marije Obršljanske, ki se nahaja v neposredni bližini vasi.

Znamenitosti:

- podružnična cerkev Device Marije v Obršljanu – stara romarska cerkev Marijinega vnebovzetja: legenda pravi, da se je pastirju na tem mestu prikazala Marija z detetom Jezusom. Najdragocenejše so freske Marijinega vnebovzetja in kronanja v prezbiteriju, delo delavnice furlanskega slikarja, ki je poslikal tudi ljubljansko stolnico in semeniško knjižnico;
- spominska plošča narodnemu heroju Antonu Šibelji Stjenki: na hišni številki 6;
- vaška sprehajalna pot med borovci na hrib Zajčevca.

KOMEN

Vas Komen se prvič omenja leta 1247. Kot pomembno upravno, gospodarsko, politično in kulturno središče je zaživela že proti koncu 19. stoletja, ko so se v vasi razvile številne obrtne dejavnosti, gostinstvo, trgovine in upravne funkcije. Vas je v obdobju med svetovnim vojnama zaslovela kot pomemben turistični center, kamor so na počitnice in nedeljske izlete prihajali meščani iz Trsta, Tržiča in celo iz Benetk.

Znamenitosti:

- župnijska cerkev sv. Jurija: je ena najpomembnejših baročnih cerkvenih arhitektur na Primorskem;
- osrednji trg s kulturnim domov in spomenikom padlim žrtvam v narodnoosvobodilnem boju in v izgnanstvu;
- nekdanja Vila Storici – današnja zdravstvena postaja: skupaj z okoliškim parkom jo je zasnoval Maks Fabiani leta 1934;
- gozdni park Cirje – gozdna in sprehajalna učna pot;
- avstro-ogrsko vojaško pokopališče iz 1. svetovne vojne v gozdu Draga.



TIC ŠTANJEL - Turistično informacijski center

Štanjel 42c, 6222 Štanjel, Tel: 00386 5 769 00 56; gsm: 00386 41 383 986; e-mail: tic.stanjel@komen.si;
www.kras-carso.com

SVETO PRI KOMNU



Sveto pri Komnu je poznano predvsem po cerkvi posvečeni sv. Tilnu s posebno, osmerokotno glavno ladjo, **edinstven primer arhitekture** 16. stoletja v širšem prostoru. V vasi se nahaja tudi pokopališče 1. svetovne vojne, na katerem so pokopani večinoma madžarski vojaki.

Znamenitosti:

- cerkev sv. Egidija-Tilna: cerkev s posebno osmerokotno strešno konstrukcijo, ki stoji na enem samem stebru sredi cerkve;
- večstoletna lipa: spomenik naravne dediščine;
- kal: starodavni zbirnik vode;
- pokopališče iz 1. svetovne vojne;
- sprehod skozi tipično kraško vas,
- osmica: maj.

Možen je organiziran ogled vasi Sveto po predhodni najavi.

Informacije: TIC Štanjel.

VOLČJI GRAD



Volčji Grad je majhna vas, ki se lahko odkrito ponaša z bogato naravno in kulturno dediščino, predvsem z bogato kamnoseško zapuščino. V neposredni bližini vasi so ostanki halštatske utrdbe Debela griža, ki je eno izmed najbolj ohranjenih gradišč na naših tleh, datira pa v drugo tisočletje pred Kristusom.

TIC ŠTANJEL - Turistično informacijski center

Štanjel 42c, 6222 Štanjel, Tel: 00386 5 769 00 56; gsm: 00386 41 383 986; e-mail: tic.stanjel@komen.si;
www.kras-carso.com

Znamenitosti:

- prazgodovinsko gradišče – Debela griža;
- zaselek »Brith« in cerkev sv. Janeza Krstnika;
- sprehod po okoliški krajini in ogled obnovljenega kala (zbiralnika vode);
- ogled vasi in glavnega trga z vaškim vodnjakom, kalom in mnogimi zanimivimi kamnoseškimi detajli;
- zapuščen vodovod iz 1. svetovne vojne;
- ostanki kamnolomov;
- pastirske hišice;
- sprehod po urejeni sprehajalni poti – Pot kamna.

Možen je organiziran ogled po Poti kamna po predhodni najavi.

Informacije: Društvo Debela Griža, Volčji Grad 24, 6223 Komen, Damjan Pirec 00386 41 893 531, www.volcjigrad.com.

ŠKRBINA

Prvi zgodovinski podatki o vasi segajo v leto 1200, ko se vas Škrbina v seznamu goriških grofov omenja kot Serbin. Poseben zgodovinski pečat ji je zapustilo dogajanje v 2. svetovni vojni, saj so tu imele svoje postojanke različne narodnoosvobodilne organizacije, na kar opozarjajo številne spominske plošče.

Znamenitosti:

- župnijska cerkev sv. Antona Opata;
- Spacalova domačija: hišna številka 24, ki jo je v povsem svojem slogu preuredil Lojze Spacal in je v njej preživel tudi veliko svojega časa;
- več spominskih obeležij na spomin NOB;
- romarska pot na Sv. Katarino s postajami križevega pota. Na hribu so ostanki močno utrjenega prazgodovinskega gradišča in razvaline romanske cerkvice sv. Katarine. Danes sta tu dva zvonova, ki naj bi prinašala srečo;
- ostanki domačije v »Lazu«: domačijo so opustili sredi 19. stoletja, ko je 2.9.1864 poplavila voda iz bližnjega hudourniškega izvira. Po ustnem izročilu se je voda pretakala iz ene doline v drugo. O tem priča kamen z datumom preselitve;
- izlet po zaledju Soške fronte na Krasu – glej pešpoti.



TIC ŠTANJEL - Turistično informacijski center

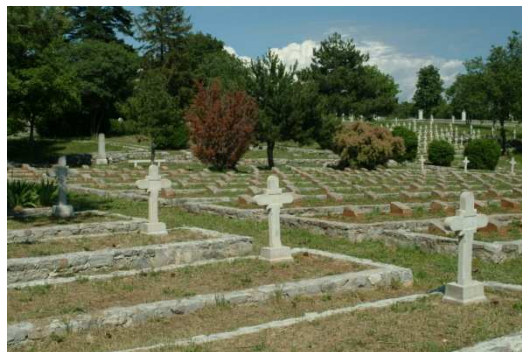
Štanjel 42c, 6222 Štanjel, Tel: 00386 5 769 00 56; gsm: 00386 41 383 986; e-mail: tic.stanjel@komen.si;
www.kras-carso.com

GORJANSKO

Vaščani so največ gorja pretrpeli v 1. svetovni vojni, ko so bili zaradi bližine soške fronte preseljeni. V vasi je avstro-ogrsko vojska imela svoje postojanke, bolnišnico in večje pokopališče. Večina domačinov se je ukvarjala s kamnarstvom; zaposleni so bili v kamnolomu v Nabrežini in v dveh manjših kamnolomih v okolici vasi, kjer so pridobivali rdeč kamen.

Znamenitosti:

- avstro-ogrsko vojaško pokopališče iz 1. svetovne vojne: je največje pokopališče avstro-ogrške vojske na območju soške fronte, saj je tu pokopanih preko 10.000 vojakov različnih narodnosti;
- rojstna hiša jezikoslovca in zbiratelja ljudskega blaga dr. Karla Štreklja in kmetijskega strokovnjaka Antona Štreklja;
- zbirnik vode z napajalnimi koriti: je primerek tehnične in arhitekturne dediščine, ki je bil domnevno zgrajen leta 1906 za potrebe napajanja živine. Krajanje so speljali vodo preko lovilca in zidanega kanala v vsedalnice oz. peskolovce, od koder se je voda prelivala v cisterno s približno 650m³ prostornine.

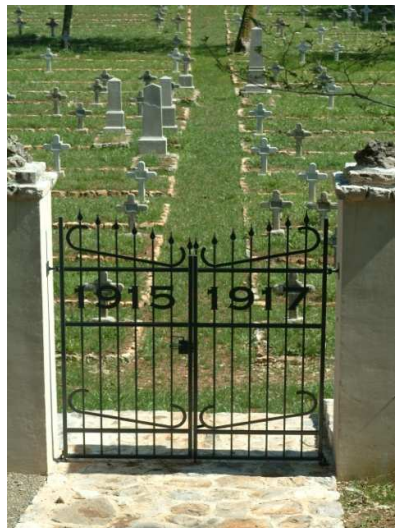


BRJE PRI KOMNU, ŠKOFI

Znamenitosti:

- vaški vodnjak ob avtobusni postaji: na šapi je izklesan motiv dveh oseb ob vodnjaku, najverjetneje gre za svetopisemski motiv Kristusa in Samarijanke;
- štiri avstro-ogrsko vojaška pokopališča;
- spominsko obeležje mornarskemu odredu iz 2. svetovne vojne v Škofih: hišna številka 4;
- osmica – junij, avgust.

V okolici Brij pri Komnu so 4 vojaška pokopališča iz 1. svetovne vojne. Po okoliških gmajnah je v času 1. svetovne vojne vodila poljska ozkotirna vojaška proga. Avstrijski vojaki so si tui zaradi bližine soške fronte uredili postojanke in bolnišnico.



BRESTOVICA



Brestovica je poznana po večjem številu naravnih pojavov, vrtač in kraških jam, med katerimi sta zlasti pomembni Dolenjca in Drča jama, ki sta povezani s podzemeljskim tokom reke Timave. V Klaričih je tudi črpališče vode za kraški vodovod, ki oskrbuje s pitno vodo prebivalce Krasa in slovenske Istre.

Znamenitosti:

- župnijska cerkev sv. Lovrenca;
- podružna cerkev sv. Anastazije: zgrajena je bila v 15. ali 16. stoletju. Po ustnem izročilu naj bi bila tu postaja in počivališče romarjev v samostan v Štivanu.
- Grofova jama: je poševna fosilna jama s petimi vhodi. Jama je bila v 1. svetovni vojni preurejena v zaklonišče za avstro-ogrske vojake. V okolici je veliko ostankov utrdb, strelskih jarkov in kavern;
- kaverna »Moritz«: je v vrtači v neposredni bližini Grofove jame, kjer je bil avstro-ogrski topniški položaj in gradišče, ki obdaja vrh hriba Gradine v neposredni bližini Grmade;
- »Jerihovca« ali Valska jama: v 1. svetovni vojni je služila kot bolnišnica avstro-ogrskim vojakom, danes so še ohranjene stopnice in ostanki kuhinje avstrijskih vojakov.